

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

פרשת ויקרא
י"ג אדר ב' התשפ"ד
שנה י"ב גליון כ"ז

סדר קריש לשב"ק	מוצאי שבת	הדלקת הנרות	לעיקוואוד
9:18/9:58	8:25	6:53	ברוקלין
9:17/9:58	8:24	6:52	ירושלים
8:06/8:42	7:10	5:16	בני ברק
8:07/8:43	7:07	5:31	אלעד
8:07/8:43	7:08	5:24	

אל"ף זעירא.

...והורה הקב"ה למשה שיורה את בני ישראל שיתחילו לעבוד השם בקטנות ואחר כך יבואו למעלה גדולה יותר וזהו הרמז של האלף זעירא, ואח"כ יבואו לשמחה...

הרה"ק ר' שמעון מיערוסלב ז"ל, ע, תורת שמעון בתו"ד

אדם כי יקריב מכם קרבן לה'.

עוד יש לפרש אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אדם דא שכינתא לה' (עיין מנחת דף קט תוספות דיבור המתחיל נודמן) היינו לקרב שכינתא לה', רצה לומר ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, מכם, היינו זהו מכם, ובכם הדבר תלוי לעשות יחוד בעולמות עליונים והבן.

דגל מחנה אפרים

אדם כי יקריב מכם קרבן כו' מן הבהמה מן הבקר וגו'.

א"י, בדרך זה כי נודע בתשובה מאהבה דזונות נעשו כזכיות (וימא פו עמוד ב) ויש ריח להש"י כביכול בתשובה זו כי יש על ידה ריבוי מצות והעבודה צורך גבוה, אבל תשובה מיראה נעשו כשגגות ואין ריח רק להאדם השב ההוא שנקטן ערך עונו אבל אין ריח לה' בזה, ונודע מה שכתבו בעלי המוסר כי לא נקרא תשובה מאהבה אלא המתעורר מעצמו בתשובה אבל המתפעל לתשובה ע"י זולתו איננה רק בחינת תשובה מיראה, ולז"א אדם כי יקריב מכם אם התחלת הקרבן יהיה מכם וכאמור שתהיה ההתחלה מעצמו בלי התפעלות אזי יתכן לקרוא קרבן לה' שיש לית"ש ריח בכניעה זו, משא"כ בהיות ההתחלה מן הבהמה מן הבקר כו' שזהו תשובה ע"י התפעלות מאחרים אינו רק בגדר תקריבו את קרבנכם רק לכם יהיה ריח בזה והבן.

ערבי נחל

זכור את אשר עשה לך עמלק וכו'.

...נקרא עמלק ע"ש שבא ללוק דמן של ישראל ככלב והוא מ"ש ויזנב כך כל הנחשלים וגו' ואי" (בפסיקתא) זה שבט דן שפלטו הענן כו', ולהם הכניס היאוש מלשוב בתשובה ועי"ז פיתה אותם עד"ש אחר (חגיגה טו, א) הואיל והטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא. ...וזה דרך היצר הרע כשרואה שהאדם נכשל באיזה עון בעצתו ובפיתויו, אח"כ משליכו ביאוש לומר מה יועיל לך תשובתך אחר כי גדול עונך עד לשמים והואיל ואיטריד ההוא גברא מעולם הבא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא ועל שם זה נקרא עמלק עם לק שבא ללוק דמן של ישראל ככלב שבא למצוץ שארית דמם וחיותם עד תכליתו כנ"ל. ובא המצוה תמחה את זכר עמלק על ב' הענינים, והיינו שאף הגדול במעלה וקדושה יתירה לא יסמוך על קדושתו ויזהר מפיתויו היצר הרע, ואף מי שנכשל ח"ו מה לא יתייאש מן התשובה וישוב אל ה' וירחמנהו, וע"ז אמרו (תנחומא תצא, ד) אמרו ישראל רבוש"ע אין אנו יכולין בו, אמר להם הקב"ה תהיו אתם מזכירין שמו מלמטה ואני מוחק שמו מלמעלה כו', והיינו מ"ש ה' לא יעזבנו בידו שנדרש (סוכה נב, ב) על היצר הרע שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו וה' לא יעזבנו בידו.

הרה"ק ר' צדוק הכהן מלומלין ז"ל, פרי צדיק פרשת זכור אות א בתו"ד

תמחה את זכר עמלק.

...וזהו הוא הרמז שאמרנו מכבר (פרשת זכור אות א) 'תמחה את זכר עמלק, ר"ל אם תחסר מספר 'זכר' מ'עמלק' יישאר מספר 'אחד', כי בזה שמבטלים בחינת עמלק שהוא הסט"א המבדיל בין שמים וארץ, בין הטבע ללמעלה מהטבע, וזוכים לראות בחינת ה' אחד, שאין עוד מלבדו.

הרה"ק בעל אמרי מנחם מאלכסנדר ז"ל, ע, אמרי מנחם לפרשת זכור יח עה"ת

חייב איניש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

...ובזה יובן אמר רבא חייב איניש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור וכו', ר"ל דבא לשלול השמחה שאינה לשם שמים. וז"ש עד דלא ידע ההפרש אם שמחתו בכלל ארור, שהם התלבשות הקליפות המכונה להמן, או שמחתו בקדושה בכלל ברוך מרדכי, ולא עד בכלל, כנודע הסוגיא בזה דלחומרא. ור"ל כל זמן שיודע שישמח בדביקות הש"י בקדושת היום, כמ"ש בביצה לוו עלי וקדשו וכו', אז חייב לבסומי. מה שאין כן כשלא ידע להבחין בעיני בשר אם שמחתו בקדושה או לאו, שב ואל תעשה עדיף. וח"ו כשיודע ששמחתו בקליפה אסורא איכא, גם שאר אנשים אסורין לישב במסיבתן.

תולדות יעקב יוסף, פרשת כי תבא אות א בתו"ד

אשר לא תבוא ושתי לפני המלך.

הרבה מפרשים אומרים שלא נגזר עלי' מיתה אלא שלא תבוא עוד אל המלך. אך חז"ל (אסתר רבה א, ה ובמגילה ט עמוד א) קבלו דנהרגה. ונ"ל בשנדקדק ומלכותה יתן המלך לרעותה, מה להם באריכות הלז, לא לימא אלא שלא תבוא עוד אל המלך. גם לדקדק לשון זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עלי', ודרש חז"ל ידוע (מגילה יב עמוד ב), גם יבקשו למלך וגו'.

נ"ל, הם לא גזרו אלא שלא תבוא עוד אל המלך ולא להמיתה, אלא גזרו על כרחו של מלך שיתן מלכותה לרעותה הטובה ממנה כדי שתתקנא בירך חברתה ותצטער צער עולם וקשה ממייתה. והיינו זכר אשר נגזר עליה שע"כ א"א לישב ביד אלא צריך ליתן כתר מלכותה לרעותה, ע"כ יעצוהו יבקשו למלך נערות בתולדות, וי"ל אז מתה או המיתה עצמה מקנאה וצער ודברי חז"ל קיימים.

הרה"ק בעל החתם סופר ז"ל, ע, דרשות חת"ס פורים תקצ"ז

ונחתם בטבעת המלך.

הנה בפורים יש לנו סוד החותם, כמו שאיתא בספרים על פסוק ונחתם בטבעת המלך (אסתר ח, ח). ונודע אשר בית דין העליון הם א"ל אלקים הוי"ה (עיין בבית כהונת עולם מאמר אילו של יצחק פרק מט), והנה המגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד ב"טו, אלו הימים עוליים ס"ה, ועם מגלה הוא מספר א"ל אלקים הוי"ה, רומז אשר בית דין העליון ייטיבו עמנו החתימה לטובה, כמו שנאמר כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך.

הרה"ק מדזיקוב ז"ל, ע, עטרת ישועה מועדים פורים יא

לפורים.

אאמו"ר זצוק"ל אמר שכפי התענוג והחיות של כ"א שמקבל בפורים, כך הוא בליל שמורים. וכפי שהוא בליל שמורים כך הוא ביום הכפורים. כ"א לפי מדריגתו בעבודת השי"ת.

הרה"ק ר' אהרן מקארלין ז"ל, ע, בית אהרן

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מו"ץ בשבט הלוי.
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

מהלכות ברכות קריאת המגילה

א. דין הברכות שלפני קריאת המגילה: הקורא את המגילה מברך לפניו ג' ברכות, על מקרא מגילה שעשה ניסים ושהחיינו, ולהרמ"א גם ביום מברך שהחיינו (שו"ע רמ"א סי' תרצ"ב ס"א), ונכון לכוון בשהחיינו ביום גם על משלוח מנות וסעודת פורים (משנ"ב סק"א מוג"א בשם ש"ה וכו' הפמ"ג ויודיע לשי"ן המברך דבעינן כוננת שומע ומשמיע, ועי' מבית לוי מועדי השנה שיש שמכריזין כן לציבור ואין מנהגינו כן), מי שאין לו מגילה ביום לא יברך שהחיינו ושעשה ניסים על משלוח מנות וסעודת פורים (משנ"ב סק"א הביא מוג"א שלא יברך וכו' די"א מו"ק) דראוי לברך זמן על היום מפני תקפו של נס שהיה בו גם כשאין לו מגילה ועי' בבה"ל ד"ה ושהחיינו שדן בדברי המו"ק וכו' דאפשר שגם המג"א יודה לדבריו כשלא היה לו מגילה גם בלילה אלא שמ"מ בסו"ד כ' דצ"ע למעשה, ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"ג צ"ו ובברורי הלכות הכא).

ב. דין הברכה שלאחריה: מברך אחריה הרב את ריבנו וגו' ונהגו לומר בלילה אשר הניא אבל לא ביום (שכבר אמר פי"ט, משנ"ב), ואם לא בירך לפניו ולא לאחריה יצא (שו"ע רמ"א סי' תרצ"ב ס"א), יחיד מברך לפניו ולא לאחריה (רמ"א שם ועי' בבה"ל ד"ה אלא בציבור שהביא מא"ר דמברך גם לאחריה וסיים שם דמ"מ נראה דאין כדאי לברך וכו' הפמ"ג דספק ברכות להקל), שכתב לברך לפניו ונזכר לאחר שהתחיל לקרוא יברך בין הפרקים (משנ"ב סק"ו דלא חמיר מק"ש ששואל מפני הכבוד בין הפרקים, ועי' בשע"צ סק"א בשם הגאון מהרש"ק דבין הפרקים במגילה הוא בין תחילתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה ההוא ע"ש הטעם, ובלחם חמודות שהובא במחצת"ש ש' דבין הפרקים היינו בהפסק בין פרשה לפרשה דאע"פ שהן סתומות מ"מ פרקים נקראו).

ג. ברכת שהחיינו ע"י אבל: אבל תוך י"ב חודש על אביו ואמו או בתוך ל' על שאר קרובים יכול לברך שהחיינו על קריאת המגילה גם כשקורא את המגילה בציבור (שו"ת שבט הלוי ח"ט ס"ט קמ"ו ודלא כמושנ"ב בסי' תרצ"ב סק"א מדה"ח שכשקורא בציבור יברך אחר שהחיינו).

ד. הפסיק בדיבור בין הברכה לתחילת הקריאה או באמצע הקריאה: אין להפסיק בדיבור בעוד שקורין במגילה (שו"ע סי' תרצ"ב ס"ב), ובין הקורא ובין השומע אסור להם לשוח לכתחילה ואפילו בדברי תורה, ובדיעבד אם שח הקורא יצא י"ח אבל אם שח השומע ומשום כך לא שמע תיבה אחת לא יצא י"ח, ואם שח בין הברכה לתחילת הקריאה הפסיד הברכה, וכן בין הקריאה לברכה שלאחריה אסור להפסיק בדיבור (משנ"ב סק"ט, ובשע"צ סק"ב דלענין הברכה שלאחריה אם הפסיק בדיבור בניה לקריאה יש לעיין בדיעבד לד' הטור אם יכול לברך ברכת הרב את ריבנו ולד' בעל העיטור המובא בטור בודאי יכול, והמעין בבי' יראה שדחה טענת הטור והסכים לבעל העיטור ולפי"ז בדיעבד שהפסיק בדיבור לאחר הקריאה יכול לברך).

ה. ברכת וקריאת המגילה ע"י מי שכבר יצא י"ח: אדם שכבר יצא י"ח קריאת המגילה יכול לברך ולקרוא כדי להוציא אחרים, וטוב יותר שהשומעים יברכו לעצמם (בשו"ע סי' תרצ"ב ס"ג כ' המחבר דאע"פ שיצא כבר מברך להוציא אחרים, ובמשנ"ב כ' דיש פוסקים שסוברים לענין ברכה דאם יודעין בעצמם לברך יברכו בעצמם כיון שהוא כבר יצא, ומנהג העולם להקל ולהוציאן בכל גווני, ועי' לעיל סי' תקפ"ה במשנ"ב סק"ה דה"ה לענין שופר כ' האחרונים דאם יצא התוקע טוב יותר שיברכו השומעין אמנם מנהג העולם להקל, ועי"ש בשע"צ סק"ט) שהביא ממטה אפרים דאם השומעין עשרה יברך אחד ויציא את האחרים ולא יברכו כולם שלא לחלוק בציבור (ציבור).

ו. ברכות קריאת המגילה ע"י נשים: כשקוראין עבור נשים תברך האשה לשמוע מקרא מגילה (ברמ"א סי' תרפ"ט ס"ב כ' ו"א אם האשה קוראה לעצמה מברכת לשמוע מגילה שאינה חייבת בקריאה ובסי' תרצ"ב במשנ"ב סק"א כ' שיקרא לנשים אחר שכבר יצא י"ח בקריאת הציבור ואם מכוון שלא לצאת באותה קריאה יכול לקרוא גם קודם שיצא י"ח בבה"כ, וכשהוא מברך לנשים טוב שיברך לשמוע מגילה כי יש פוסקים שסוברים דאשה אינה חייבת בקריאה רק לשמוע, ועי' במשנ"ב סי' תרפ"ט סק"ח בשם ח"א הדנוסה הוא לשמוע מקרא מגילה וכו' בדה"ח בקצו"ע ובפר"ח).

בידורי הלכות

ברכות שהחיינו בפורים ביום למי שאין לו מגילה

בתוכה בלא הדלקה ובלא ראיית הנרות ולמדו הבה"ל מדבריו דה"ה לענין פורים, וא"כ צ"ע הא"ך יש לפסוק להלכה, והשיב מרן זצ"ל דהמדקדק בדברי המאירי במגילה יראה דאין הדברים סותרים זה את זה, דז"ל המאירי שם, חייב אדם לקרות את המגילה בלילה שמחירתו יום פורים ולשנותה פעם אחרת ביום מחירתו אלא שמ"מ עיקר הקריאה היא אותה של יום ומתוך כך אנו נוהגין לברך שהחיינו אף בקריאה של יום ואין אנו מפרטין עצמנו בשל לילה כשאר ימים טובים, וגדולי המחברים כתבו שאין אומרים אותו אלא בלילה, ואין הדברים נראין, יש שמגלגל חזון יובן ביום מצד אחר והוא מפני י"ט שלא נאמר (השהחיינו) בלילה אלא על המגילה משא"כ בשאר ימים טובים שאף אותו של לילה הוא לזכר י"ט ולא לדבר אחר, ואע"פ שבסוכות יש זמן על הסוכה ועל ה"ז"ט ואע"פ כן זמן של לילה עולה לכל, הדין נותן כן מאחר שאף הלילה י"ט הוא משא"כ מיהא בשמחת פורים שהרי סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח, מ"מ אין דבריהם כלום שכל שאין שם כוס לקדוש אין בו זמן ואל תשיבני מזה"כ שקדושתו יתירה ולא נפקע כוסו אלא מצד איסור שתייה שבו, והרי אי"ז דומה אלא לחנוכה שיש זמן על ההדלקה ולא על היום, אלא שלא נאמר זמן ביום אלא על המגלה מן הטעם שכתבנו, ר"ל שעיקר זמנה ביום עכ"ל.

והיוצא לנו ברור מהמאירי במגילה דאין מקום לברכת שהחיינו בלא מגילה בפורים ודלא כמו"ק ובה"ל (בד' המאירי), ולענין הסתייה בדברי המאירי לענין תוכנה דמשמע מדבריו במגילה דגם בחנוכה אין לברך שהחיינו רק על ההדלקה ודלא כדברי עצמו במאירי בשבת שהסכים לד' הי"א דיש לברך שעשה ניסים ושהחיינו גם בלא ראיית הנרות, כ' מרן זצ"ל דיש ליישב דרק לענין חנוכה הסכים המאירי לדברי הי"א לברך גם בלי הדלקה, דבחנוכה חזינן שתקנו לברך על הראיה מה שלא מציינו בשום מקום וסי"ל לה"א דלא היתה התקנה רק על ההדלקה או על ראיית הנר דגם אם אין לו שניהם צריך לברך דהימים האלו נתקנו לחודות ולהלכה על הנס, והא ראייה דהרי לשי"ה הי"א צריך לברך שעשה ניסים גם בלא ראייה בכל יום וה"ו ראייה ברורה דלא על היום הוא מברך אלא על הודאת הנס דהרי אפי' ביו"ט גמור אין מברכין שהחיינו רק פעם אחת בהגיע הזמן, ומ"מ זהו דווקא בחנוכה שמציינו שתקנו לברך על הראיה כדי להודות על הנס אבל לא בפורים שלא תקנו כן, וסיים שם מרן זצ"ל ומ"מ לדינא אין לברך לא בפורים (בלא מגילה) ולא בחנוכה (בלא ראייה).

ועי"כ להלכה למעשה מי שאין לו מגילה כשירה אינו יכול לברך שהחיינו (ושעשה ניסים).

שאלה: הנמצא במקום נידח או שחבשו בבית הסוהר וכיו"ב ואין לו מגילה כשרה, האם יכול לברך שהחיינו ביום הפורים על עיצומו של יום (וכפי שמבשרים שהחיינו בכל יו"ט)?
תשובה: בשו"ע סי' תרצ"ב ס"א כ' המחבר הקורא את המגילה מברך לפניו שלש ברכות על מקרא מגילה ושעשה ניסים ושהחיינו וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו, הגה וי"א אף ביום מברך שהחיינו וכן נוהגין בכל מדינות אלו, וכ' המג"א בסק"א ונ"ל דמי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת ויו"ט, (ותו) דהא לא תקנו ברכה עליהם, אמנם במור וקציעה שם השיג על המג"א דמה בכך שהוא דבר הנהוג בכל יום הרי בלאו מצות שילוח מנות וסעודה ראוי לברך שהחיינו על היום דכיון דזמנן לזמן קאתי הרי הוא לענין זה ככל המועדים שמברכין עליהם זמן, וזמן לא בעי כוס הדילכתא ואמרו אפילו בשוק, וי"כ שאין בו אכילה ושתיה אלא שבייתה ומנוחה אעפ"כ ואמרים אותו, הילכך נראה דאדרבה שפיר הוא לברך שהחיינו על כוס דסעודה למאן דלית ליה מגילה לצאת בו י"ח.

ובמשנ"ב שם סק"א הביא דברי המג"א דמי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה וכ' די"א מו"ק) דראוי לברך זמן על היום מפני תקפו של נס שהיה בו אכן אם היה לו מגילה בלילה ויברך אז שהחיינו לכו"ע אינו צריך לברך שוב ביום, ובבה"ל (שם ד"ה ושהחיינו) הביא דברי המו"ק וכו' דלסברתו דצריך לברך שהחיינו על עצם היום מפני תקפו של נס היה לו לברך גם שעשה ניסים, ובאמת מצאתי במאירי (שבת כג.) לענין חנוכה (וה"ה בענינינו לענין פורים) דמי שאין לו נרות להדליק נ"ח ואינו במקום שאפשר לו לראות הנרות י"א שמברך לעצמו שעשה ניסים ושהחיינו בלילה א' דחנוכה ושעשה ניסים בכל הלילות והדברים נראין עכ"ד המאירי, עוד כ' בבה"ל שם דעצם תמיתתו של המו"ק על המג"א אינה מובנת דהא אפשר דמיירי המג"א באופן שהיתה לו מגילה כשירה בלילה ויברך אז שהחיינו דיצא בה גם על עיצומו של יום ולכן ס"ל שאין לו לברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה, אבל באופן שלא היתה לו מגילה כשירה בלילה אפשר דגם המג"א מודה שמברך על עיצומו של יום, ועי"ש מה שהביא מברכ"י ומה שתמה עליו ולבסוף סיים הבה"ל דצ"ע למעשה.

ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' צ' שתמה השואל דנעלם מעיני המשנ"ב דהמאירי סותר דברי עצמו דמדבריו במגילה (ד. ד"ה חייב אדם) נראה דאין לברך שהחיינו בפורים בלא מגילה ולא בחנוכה כשאניו מדליק ואינו רואה נרות חנוכה, ודלא כמו"ק המאירי בשבת כג. דיכול לברך שהחיינו ושעשה ניסים

הילולא דצדיקא

הרה"ק
רבי אלכסנדר זיסקינד
מהורודנא זי"ע

גלב"ע
י"ח אדר ב' תקנ"ד
בעל "סוד ושורש העבודה"

רבינו רבי אלכסנדר זיסקינד זי"ע נולד לאביו רבי משה ולאמו מרת רבקה, וכפי המשוער חי רוב ימיו בעיר ואם בישראל הורודנא. רבינו עלה ונתעלה במעלות התורה והקדושה. עבד את בוראו כחד מן שרפי מעלה, ולא הסיח דעתו אפי' ברגע כמימריה מדבקותו בבוראו, כפי עדות של רבים מגדולי דורו אשר הפליגו בגודל מסירות נפשו לעבודת השי"ת ללא הפסק במשך כל ימי חייו. איש תמים במעשיו, וכל תנועותיו ועסקיו רק לשם שמים. חיבר "סוד ושורש העבודה", וכשמו כן הוא. יראה כל אדם תמימות וקדושת המחבר, כי לא התנוועע בידיו ולא הגביה ריסי עיניו כי אם לעשות נחת רוח לבוראנו יוצרנו עושוני ית"ש ויתעלה. ממש כל תנועותיו ועסקיו ודיבוריו ומחשבותיו כליל קודש לה' המה, רק לעשות נחת רוח לפניו ית"ש. ובשנת תקנ"ד יצא ממנו צוואה אשר הניח אחריו לבניו אשר כתב בכתב ידו בטרם הסתלקותו התנהגותו בקדושה ובטהרה, וכל הלומד בה יראה נפלאות ויתלהב נפשו לה' בראותו איך בן אדם כמוהו חושב תמיד מחשבות קדושות לבל ינוח ובל ישקוט מעבודת יוצרו ובוראו, ולעשות נחת רוח בכל רגע ורגע לשמו ית' בלי עייפות ויגיעות. סירב לקבל משרת רבנות, וכמוש"כ בצוואתו לבניו סימן כ"ד "שלא תקבלו עליכם שום התמנות, היינו שלא תהיו בקהל כלל לא ראים ולא מנהיגים וכו'".

בין רבותיו הגדולים מהם שאב חכמתו האלקית נמנה הגאון המפורסם המקובל האלקי רבי ארי' לייב אפשטיין זי"ע בעל "הפרדס", רבה המפורסם של קעניגסבורג. דבר זה מצויין בשער הספר הקדוש "קרני אור", חיבורו של רבינו, והוא "ביאור נפלא על הזוהר הקדוש", שם נכתב: "ובתוכו נכללים גם חייושים מכ"ק מורו ורבו הרב הגאון המפורסם המקובל האלקי כקש"ת מוהר"ר ארי' לייב זי"ע אב"ד דק"ק קעניגסבורג, המפורסם בשם 'בעל הפרדס', דרושים בקבלה.

הגה"ק מוילנא זי"ע מעיד עליו כי רבי אלכסנדר זיסקינד גדול כספרו וספרו גדול כמוהו... עדות נאמנה המשליכה אור רב על הליכותיו הקדושות של רבינו במשך כל ימי חייו. כל דף ועלה מספרו המיוסד על כל זמני השנה הינם עדויות חיות וקיימות על התנהגותו התמידית ועל עבודתו עם יוצרו. וכן כותב רבינו בצוואתו הקדושה (סימן ה) וזלה"ק: "לבד כל הכוונות שכתבתי בחיבורי הנדפס מעיד אני עלי שמים וארץ בני אהובי שלא נעדר אחת מהנה שלא כוונתי בעצמי בכל התפלות ובכל ההודאות ביתר שאת וביתר עוז ועוד רבים כהנה וכהנה שלא היה ביכלתי להציג בחבורי כוונתי אותם בעזרת השם מחמת גודל אהבת ה' יתעלה ברוך הוא וברוך שמו..." ובסימן יג: "אך דעו, בניי אהובי שבודאי כפלי כפלים דברים כהנה וכהנה שהייתי נזהר בהם ולא העליתי אותם בכתב להזהיר אתכם עליהם עבור שרבים הם. הנהגותיו בכל פרט ופרט מהוים ספר מוסר לכשעצמו ונציין עובדה אחת המובא בספרו כיצד

היה נוהג בברכת המזון, ואיזו דאגה היתה פוקדת אותו בסיום האכילה: "קודם ברכת המזון אחר אכילתי ביחידות בביתי הקטן מסוגר כפי שידעתם, הנה מרוב פחדתי פן יבוא איזה אדם ויבקש על הדלת באמצע ברכת המזון, שאפתח לו ויבטל אותי מכוונתי, לכן קודם שהתחלתי ברכת המזון התפללתי להשי"ת בזה הלשון: "יוצרי ובוראי, הצילנו שלא יבוא שום אדם אצלי בעת ברכת המזון, שלא יבטל כוונת הטובה". ואחר ברכת מזוני, אם לא היה לי ביטול משום אדם, נתתי הודאה גדולה להשי"ת בשמחה עצומה על זה, בזה הלשון: "מודה אני לפניך יוצרי ובוראי שהצלנתי מביטול הכוונה בברכת המזון זו". בצוואתו לבניו כותב הגה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא על עצמו: "היה בוער בלבי בתמידות שמחה וחדוה עד מאד, שמחה שאין למעלה הימנה, שיש א-לוה כזה שלא תכזב אלקותו לעד... וברא אותי מגודל טוב... בתוך עם קדוש... שגם אני אכיר גדולתו... והיה בלבי תמיד התפארות גדול שזכיתי להיות עבד עולם לא-לוה כזה... ומגודל השמחה והחדוה שהיה בוער בלבי מאלקותו ית"ש היה בתמידות מרגלא בפומי לתת לו ית"ש הודאה ושבח על כל מה שארע לי... וגם בזה הייתי מתפאר בלבי, שזכיתי לשבח ולהודות לא-לוה קדוש ונורא כזה "וכמעט שאוכל להעיד על עצמי, שאף רגע אחד לא היתה נפסקת מחשבותי להתפאר באלקותו ית"ש וזכרו לעד..." ומה מופלאה היתה התבטאותו של המגיד הק' מקאזניץ זי"ע שאמר פעם: בעל יסוד ושורש העבודה נוהג לכתוב בספרו מהלשונות הללו: "כאן צריך להיות בהתלהבות, כאן ביראה, כאן באהבה... לו היה קעשינעס בהם כפי העת והצורך, מצאו, והיה בכוחו להשתמש בהם כפי העת והצורך, מה נעשה אנו שאין לנו "מוזמן" וצרכים הרבה להשתדל בזה הצדיקים הק' הבינו בגודל השגתם שרבינו היה נאה מקיים מלבד היותו נאה דורש, וזה מורה על כל מהלך חייו.

הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע אמר: בעל "יסוד ושורש העבודה" היה בכוחו לומר קאפיטל תהלים אחד כמה פעמים וירגיש בכל פעם כאילו זה עתה אומרם לראשונה. מיר קענען דאס נישט (=אנו, אין זה בכוחנו). עוד אמר: כשהיה בעל "סוד ושורש העבודה" מריח טאבאק, היה אומר: איך דאנק דיר רבוננו של עולם פאר דעם וואס האסט מיר דאס באשערט, כי אם לא היה לי זה היה חסר לי.

הרה"ק רבי אליעזר אב"ד ור"מ דק"ק הורודנא זצ"ל כותב בהסכמתו ביודעי ומכירי קאמינא אשר מימיו לא אז מכותל בית מדרשו ולעפעפיו לא נתן שיהיה ותנומתו ועתה העיר ה' את רוחו יגע ומצא חבר נפלא ספר יסוד ושורש העבודה בענין התנהגות האדם ותוכחת מוסרים וכוונות פשוטות על תפלות ותורה ומצוות בו מסודרים, למען ירוץ בו הקורא בנמהרים, נ כוחים הם למבין ולמוצאי דעת הם ישרים, כאשר האיר מול עבר פני ספר הלז מעולפת ספירים.

הרה"ק רבי מרדכי אב"ד ור"מ דק"ק טיקטין זצ"ל כותב בהסכמתו: הלום ראייתי האי גברא רבה ה"ה הרבני המופלא החסיד המובהק מ' אלכסנדר זיסקינד במו' משה מק"ק הורודנא אשר רבים וכן שלמים העידו עליו אשר מעודו לא מש מתוך אהל של תורה ועובד את ה' מאהבה תמה... רק רצה לזכות את ישראל להכניס בלבם יראת ה' טהורה ולהורות נתן בלבם דרך ישרה שיבור לו האדם ככוונות התפלות וברכות ע"פ הדינים המבוארים בגמרא ושלחן ערוך למען יהיה לכל איש לזכרון בין עיניו ותהיה כוונתו לשם שמים ולא לעשות מעשי ידי להתפאר כי לא הלך בגדולות ונפלאות רק בדברים המושכים לבו של אדם לשמור לעשות תורת ה' תמימה.

פעם אחת הגיע הלך עני בימי החורף הקשים להורודנא, ומרוב טלטול הדרך במזג האויר הקשה נפל קפוא מקור והביאוהו לבית המדרש שבהורודנא בכדי להשיב את נפשו. רבינו נענה ואמר: מה לכם לבקש הרבה תחבולות, שיאמר "נשמת" ועל ידי כך יתחמם ויתרפא מיד. (ראה שער השמיני פרק ח, שרבינו מפליג בגודל מעלת אמירת "נשמת").

מה מאד ניטיב לעצמנו, אם נשית מול עינינו את הדברים שכתב בצוואתו הצדיק מהורודנא רבי אלכסנדר זיסקינד זי"ע: "נתאמת אצלי האמונה שלימה ואמיתית, שכל מה שיגיע לאדם - הן איזה נחת וטובה, אפילו קטנה מאוד, הן איזה הפסד ויסורין - הכל מאתו ית"ש ויתעלה בהשגחתו הפרטית על כל אדם בכל רגע, ולא בדרך מקרה. לכן נתאמת אצלי בחיוב גמור, ליתן שבח והודאה לד' בלב ובפה על כל טובה שהגיענני, הן גדולה הן קטנה, ולהיפך, שכאוב עלי הפסד ויסורים, הן מעט הן הרבה, להצדיק עלי את הדין, כי הכל מאתו יתברך שמו ויתעלה ר' אריה בנו של האי סבא קדישא החפץ חיים זצוקל"ה העיד שאביו קבע שיעור לימוד בספר הקדוש יסוד ושורש העבודה.

רבינו צוה שאחר הסתלקותו מן העולם לא יתארוהו בשום תארי כבוד. כמו כן השאיר צוואה מיוחדת ל"חברה קדישא גמ"ח עם המתים" איך לנהוג בו. צוואה מחרידה בהוראותיה. הוא נקבר בבית הקברות החדש שבהורודנא וליד מקום הקבר צוה להניח מקום פנוי ארבע אמות מכל צד ושלא לקבור בהן אלא צדיק גמור ומפורסם ודוקא שהיה רגיל ללמוד גם כן בחבור שלו.

כאשר נפטר ה"שמש" ההנערץ, הצדיק ר' נחום ב"ר עוזיאל זי"ע מהורודנא, שבמדה מסויימת אפשר לומר עליו שהיה בן צלמו ודמותו וממשיך דרכו של רבינו - איש פלא בכל דרכיו - עלתה הצעה לשים את קברו ליד קבר רבינו, בכל זאת לא הוציאו את ההצעה הזאת לפועל, כי חשבו את הדבר לפחיתות כבוד לזכר הצדיקים והגאונים הגדולים שחצבו להם קבר סביב לקברו של רבינו ברחוק מקום של ד' אמות. פרט זה מוכיח עד כמה גדולה היתה ההערצה שבני קהילת הורודנא רחשו לרבינו. זיעזיע"א.

נצור לשונך

עפ"י סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

יג אדר שני - הלכות אסורי לשון הרע - כ"ל ו

י. ואם יש עליו דברים הנכבדים, שנהרה על ידי זה, שמה שמספרין עליו הוא אמת, דינא הכי (הדין כך), אם יש בענין הזה, אפלו אם הדבר אמת, לשפטו לצד זכות, או בענין שלילת המעלות, או בכל שאר הפרטים, המבארים לעיל בסעיף ז, לא שיק בזה דברים הנכבדים, דודאי אנו מחיבין לדנו לכף זכות מיון שהוא איש בינוני כדי שלא יתבזה על ידי זה בעינינו וכו"ל, אבל אם הוא דבר אשר אין למצא צד זכות על העושהו, מתר להאמין ולקבל.

והגה"ה - ובכל זאת צריכין להזהר מאד ולחקר בשבע חקירות, אם הם באמת דברים הנכבדים, ולהזהר בכל התנאים שצריך לזה וכדלקמן, כי היצר מטעה את האדם בזה מאד ומראה לו כמה דברים הנכבדים שהם אמת, כדי שיאמין בזה וילבדנו על ידי זה ברשת של עון קבלת לשון הרע, ועל כן אל ימהר להקל בזה.

יא. ודוקא אם הם נכבדים ממש, דהיינו שהם מגיעות לענין הספור, וגם ראה את הדברים הנכבדים בעצמו. אבל אם הם רחוקין מזה רק הוא בעין דבר הנכבד קצת, או שלא ראה את הדברים הנכבדים בעצמו רק שמען מפי אחרים, אין לו בזה שום יתרון כלל.

מקדש מועד

ואיכור שיחה
בשעת התפילה

בעניני חשיבות
עניית אמן

ספר צפור שוע"ע - סימן כג - קצת דיני קריאת ספר תורה

[סעיף ב] העולה לתורה יש לו להתעטף בטלית מציצת ויען לעיל סימן ט' סעיף ז'. ועולה בדרך קצרה לו ויורד בדרך ארקה. ואם שתי הדרכים שוות עולה בדרך הימין ויורד בדרך השמאל, ונהגין שהוא ממתין עד שהעולה אחריו אומר הברכה האחרונה ויורד בין גברא לגברא:

[סעיף ו] בשעת שהעולה אומר ברכו והקהל אומרים ברוך ה' המקביל לעולם ועת, צריכין כל הצבור לעמוד. אבל בשעה שאומר הברכה אשר בחר בנו, וכן בשעת הקריאה ובשעת ברכה אחרונה אין חייב שיממנו הקהל, אלא המדקדקין במצוות מחמירין על עצמם ועומדין. וכן נכון. אבל בין גברא לגברא אין להחמיר כלל.

[סעיף ז] אם הקורא בעצמו הוא עולה לתורה צריה שיעמוד אחר אצלו, שששם שנתנה התורה על ידי סרסור (משה רבנו עליו השלום) כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרסור:

[סעיף ח] כיון שהתחיל הקורא לקרות אסור לכל תקהל לדבר אפילו בדרך תורה ואפילו בין גברא לגברא. ואסור לצאת מבית הפנסת בשעה שקורין בתורה, אבל בין גברא לגברא שספר התורה מגולל יכול לצאת לצורך גדול.

[סעיף כח] אחר כך מביינין את ספר התורה לארון הקדש, ומצוה על כל אדם שספר התורה עובר לפניו, וכו' הסוגיית והמגולל שאלה אותו עד לפני ארון הקדש.

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות

הדור קבלה באהבה

בגמ' (שבת פ"ח ע"א) ויתיצבו בתחתית ההר, א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא [פי רש"י שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם יש להם תשובה שקבלוה באונס] אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש [מאהבת הנס שנעשה להם] דכתיב קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר. והקשו התוס' מדוע היה צריך לכפותם, הרי בני ישראל כבר ענו ואמרו פה אחד, והקדימו נעשה לנשמע. עוד מקשים הספרים הק' מה נתחדש לישראל בנס פורים שגרם להם לקבל את התורה באהבה וברצון, יותר מהניסים והנפלאות שראו ביציאת מצרים, עשרת המכות, קריעת ים סוף, שראו עין בעין איך שהש"ת משדר כל הטבע כרצונו, ועם כל זה לא קבלו את התורה מאהבה, רק בנס דפורים ידוע ומפורסם מה שתי' ע"ז הרה"ק מבארדיטשוב זע"א בקדושות לפורים ועוד ספרים מ"מ נלך כאן בדרכו של הרה"ק הישמה ישראל זיע"א

וגקדים דברי המדרש נחומא פרשת נח וזה לשון המדרש ולא קבלו ישראל את התורה עד שפכה עליהם הקדוש-ברוך-הוא את ההר כנגיית, שנאמר, ויתיצבו בתחתית ההר (שמות יט ז). ואמר רב דימי בר חמא: אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישלח אל, אם מקבלים אתם את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם. ואם תאמר, על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר, והלא משעה שאמר להם מקבלין אתם את התורה, ענו כלם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה ידיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבעל-פה, שיש בה דקדוקי מצוות קלות וחמורות, והיא עוזה כמנות וקשה כשאלו קנאותה, לפי שאין לומר אותה אלא מי שאוהב הקדוש-ברוך-הוא בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאדו, שנאמר, ואהבת את ה' אלקיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך עד כאן לשון המדרש. ולפי דברי המדרש יוצא הדכפיה היה על תורה שבע"פ וא"כ נשאר לדקדק בדברי המדרש, מה גרם להם לישראל בנס פורים לקבל עליהם תורה שבעל פה באהבה, יותר מניסים יציאת מצרים שקבלו עליהם רק תורה שבכתב.

ומקדים הישמה ישראל שבשעת שחזר הקב"ה על אומות העולם ליתן להם התורה נתנוון ליתן להם מצוות גולמות היינו פשוטי התורה, שלא יהיה להם שום כח לחדש בה דבר וזולת את אשר ישמעו מפורש, אבל לרע ישראל עם קדושתו ניתן להם התורה הק' במתנה, היינו כח הדעת ופירוש וחידוש הלכה מכח דעתם, ושכלם, וכאשר יגורו כן יקום, שמסכימים עמם הב"ד של מעלה, שהכרעת התורה נסמך להם, וכאשר עם ישראל לא ידעו מזה המתנה וכח ההכרעה שניתן להם, להם חשבו בדעתם שתורה שבכתב שהכל כתוב מפורש נוכל לקבל, אבל תורה שבע"פ שהיא רק דרשות לברר לאמיתה מכח דעת ושכל האנושי היו מתייראים לקבל כי יוכל להיות קרוב להפסד ורחוק לשכר. כי האיך יוכל בשר ודם קוצר המשיג לכוון לרצון התמים דעות אין סוף ב"ה, ועל זה היה נצרך הכפי' וכמאמר חז"ל (ר"ה כ"ה) אתם אפי' שוגגין אתם אפי' מזידין, וכאשר יאמר ב"ד התחתון כן יאמר ה'.

ועל פי זה מיישב הקושיא למה התפעלו בנס פורים יותר משאר הניסים, ע"פ מה דאיתא בירושלמי (מגילה פ"א ה') "אותה שנה היתה מעוברת מה טעמה מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר הראשון תוספת אדר השני" ובספ"ה איתא שזה היה עיקר הנס שהמון חשב על שנה פשוטה, אבל היה שנה מעוברת, והחדש הנוסף אין לו מול. עיבור השנים וקידוש החדש נמסרה רק לישראל ובה ניכר קדושת ישראל והתורה, שעל פי שניהם מתנהגים כל העולמות וכל המולות. נמצא דבשעה שראו ובהסכר מרדכי ואסתר שהראו להם, ראו בעינים פקוחות כח התורה הקדושה, וכח חכמי ישראל שנתנת חיים לעושיה ומצלת ממות לחיים בגשמיות ורוחניות, אז קבלו תורה שבעל פה ברצון ובשמחה רבה עד כאן לשון קדשו

עוד לימוד שלמדו ישראל בנס דפורים שהרי קודם הנס חשבו שאינם צריכים לחכמי ישראל, אולם בימי אחשוורוש נכחו לדעת שאילו היו שומעים בקולו של מרדכי היהודי שלא ללכת למשלת לא היה נגור עליהם גזירה זו, מכח זה הבינו שצריך לקבל דבריהם ולכך הדור קבלוה באמונה שלימה גם אם אין מבינים טעמן של דברים, וממילא קבלו עליהם את דברי התורה שבעל פה באהבה ובשמחה. ובה יש ליתן טעם כמה שמנהג ישראל תורה שאומרים בפורים דברי תורה עקומים שאין בהם אמיתות התורה, להראות לישראל כיצד היינו נראים אם היינו מקבלים רק את התורה שבכתב, והיינו מפרשים התורה כפי הבנתנו כי הרי בלי חכמינו ז"ל אפשר להפך דברי אלוקים חיים ולדרוש אותם כחוכא ואטלולא, ורק הכח של חז"ל הוא מאיר לנו את התורה באור אמיתי. וכמאז"ל מגילה היהודים היתה אורה זו תורה.

והרה"ק הבני יששכר זיע"א מרמז רמז נפלא לענין זה דקבלת התורה באהבה, וזה לשון קדשו "מגילה נקראת ב"א וכו' בט"ו (מגילה ב) ולמדו לה מהמקראות הגה זמני קריאת המגילה ה' ימים "א"א י"ב י"ג י"ד ט"ו] יש בהן ק"ד שעות להיות קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקבלו כבר מסיני היינו קבלת התורה מחדש, על כן זמני קריאתה תקנו ק"ד שעות נגד ק"ד ימים שהיה משה רבינו בהר לקבלת התורה". עכ"ל"ק י"ד רצון שנוכח לקבל התורה שבעל פה ותורה שבכתב באהבה ובשמחה אמן ואמן.